

Til Miljødirektoratet

14. februar 2024

Fra Institutt for landskapsarkitektur (ILA), Fakultet for landskap og samfunn, NMBU

Uttalelse til «Høring om endringer i forskrift om fremmede organismer – presiseringer og endring av § 26

Begrepet Risikovurdering

Innledningsvis vil vi påpeke følgende:

1. Det er uheldig at begrepet risikovurdering brukes både om «**Vitenskapelig risikovurdering** av sorter» (i denne høringen), Artsdatabanken bruker «**økologiske risikovurderinger**» av fremmede arter i Fremmedartslista 2023, mens Forskrift om fremmede organismer, KD 2015, §23 setter «krav om skriftlig **miljøriskovurdering** ved etablering og utvidelse av parkanlegg». Det er en uklar grensegang, og vi ser det kan misforstås og skape uklarhet - spesielt for de som ikke jobber daglig med dette.

Vi anmoder Miljødirektoratet om å vurdere begrepsbruken slik at det blir et klarere skille for ulik bruk av begrepet Risikovurdering.

2. Artsdatabanken gir økologisk risikovurdering av fremmede arter i Fremmedartslista 2023. Vi oppfatter det som en mangel at planter under artsnivå ikke er vurdert, da det i praksis er slik at en stor andel av planter til et grøntanlegg er kultivarer.

Vi anmoder Miljødirektoratet om at kultivarer og andre nivå under art også tas inn i Fremmedartslista, i hvert fall de mest brukte kultivarene. Se også siste avsnitt «ILA foreslår følgende».

Til punktet «Presisering av at unntaket fra forbud og krav om utsettingstillatelse i vedlegg I og IV, som gjelder for sorter som, i henhold til en vitenskapelig risikovurdering, ikke kan medføre fare for uheldige følger for biologisk mangfold.»

Hvilke planter det gjelder

I dagens forskrift vedlegg I og V står det: «Forbudene gjelder ikke kultivarer eller varieteter», mens i foreslått endring står det «som gjelder for sorter som ...». Hva er årsaken til at varieteter er tatt ut? ILA foreslår følgende formulering:

Forbudene gjelder ikke planter under artsnivå (f.eks. kultivarer (sorter) og varieteter), som ikke kan medføre fare for uheldige følger for det biologiske mangfold.

Krav til vitenskapelig kompetanse

I høringen er det foreslått at det må foreligge en vitenskapelig risikovurdering for at sorter kan unntas fra forbud/utsettingstillatelse. I nærmere redegjørelse for presiseringen framgår det hvilke typer miljø som er kvalifisert til å utføre den vitenskapelige risikovurderingen og at kompetansen til utførende må framgå.

ILA stiller spørsmål ved definisjonen av «dokumentert vitenskapelig kompetanse» i denne sammenheng. Hvordan skal dette forstås og hvilke krav stilles, spesielt med tanke på kompetanse på kultivarnivå? Bør det f.eks. være en person med master innen plantevitenskap grøntmiljø fra NMBU, og kan ikke også dokumentert lang erfaring med bruk av planter i grøntanlegg være like kvalifiserende?

Vurderings- og offentliggjøringsprosess

MD skriver i høringen at den vitenskapelige vurderingen skal være offentlig tilgjengelig. Hvordan kan andre få kjennskap til og tilgang til denne? Det virker uhensiktsmessig at en vitenskapelig risikovurdering må gjøres hver gang planten ønskes brukt, når den kanskje allerede er utført. ILA ber om at det presiseres hvordan det skal foregå i praksis når det skal foretas en vitenskapelig vurdering av for eksempel en kultivar. Hvem initierer en slik vurdering, hvem bekoster den, hvem mottar den og offentliggjør den?

ILA foreslår følgende: Artsdatabanken får (som nå) ansvar for at det utføres en vitenskapelig økologisk vurdering når det oppstår behov for å vurdere om en plante kan unntas fra forbud/krav om utsettingstillatelse. Miljø/personer som har behov for en slik vurdering melder dette til Artsdatabanken. Artsdatabanken vurderer hvilken kompetanse som er nødvendig for å utføre vurderingen av planten det gjelder og bestiller en slik vurdering. Vurderingen offentliggjøres deretter hos artsdatabanken.no.

Nina Berre
Instituttleder

Anne Katrine Geelmuyden
Professor, landskapsarkitekt

Jorun Hovind
Dosent, planteviter